

Аліна НЕМЕШ

курсант

Науковий керівник:

Олена СОЛДАТЕНКО

доцент кафедри кримінального процесу Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ (м. Дніпро, Україна), кандидат юридичних наук, доцент

ПРИВІД ЯК ЗАХІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Актуальність теми зумовлена тим, що ефективність та правильність здійснення процесуальних дій, які цілком спрямовані на розслідування кримінальних проваджень, насамперед залежить від безпосередньої якості кримінального процесуального законодавства нашої країни. Будь-які обмеження прав і свобод осіб, які певним чином фігурують у відповідних правовідносинах, повинні здійснюватися виключно в межах чинного законодавства. Адже серед усіх сфер державної діяльності кримінальне провадження є саме тією частиною, де найбільш ймовірним можливе втручання у приватне життя осіб, обмеження конституційних прав, свобод та законних інтересів особи та громадянина.

Безпосереднє виконання завдань щодо розслідування кримінального провадження цілком залежить і від заходів забезпечення кримінального провадження і не малу роль відіграє один із їх видів – привід. Він являє собою певний примусовий захід, що застосовується до осіб, які не виконували чи не реагували на виклики уповноважених осіб.

Відповідна можливість проведення більшості процесуальних дій певним чином залежить від своєчасної явки учасників кримінального провадження. При цьому зазначимо, що безпосереднє прибуття за викликом до правоохоронних органів, які проводять досудове розслідування, є не правом, а їх процесуальним обов'язком, без виконання та порушення якого неможливо певним чином забезпечити ефективний та правильний перебіг розслідування та з'ясувати всі необхідні обставини, що мають значення для прийняття справедливого та неупередженого рішення. Саме ці відповідні дії надають змогу працівникам правоохоронних органів в подальшому здійснити допит викликаних осіб та проведення з ними будь-яких інших (необхідних) процесуальних дій.

Безпосередньо привід як захід забезпечення кримінального провадження полягає саме у примусовому супроводженні особи, до якої він безпосередньо застосовується, особою, яка виконує ухвалу про здійснення приводу, до місця її виклику в зазначений в ухвалі час (ч. 1 ст. 140 КПК України) [1].

Застосування заходів забезпечення кримінального провадження, в тому числі і приводу, не допускається, якщо слідчий, дізнавач, прокурор не доведе, що:

- 1) є обґрунтована підозра щодо вчинення кримінального правопорушення такого ступеня тяжкості, що може бути підставою для застосування заходів забезпечення кримінального провадження;
- 2) потреби досудового розслідування виправдовують такий ступінь втручання у права і свободи особи, про який ідеться в клопотанні слідчого, дізнавача, прокурора;
- 3) може бути виконане завдання, для виконання якого слідчий, дізнавач, прокурор звертається з клопотанням.

Щодо характеру впливу, застосування такого заходу забезпечення кримінального провадження як привід, то в юридичній літературі зазначається, що він зараховується до правовідновлювальних кримінальних процесуальних санкцій згідно з їх відповідною класифікацією. Також, на думку багатьох вчених, за своєю природою привід являє собою не штрафну санкцію, оскільки саме примусове доставлення особи, яка не з'явилася на виклик без поважних причин, не можна розглядати як певний вид покарання за кримінальне правопорушення. Адже ця дія безпосередньо застосовується для відновлення відповідного порушеного правового становища, а також забезпечити необхідний та можливий для отримання доказів особистий певний контакт між уповноваженою особою і особою, щодо якої застосовується даний захід [2].

Підставами застосування приводу як заходу забезпечення кримінального

провадження є безпосереднє неприбуття підозрюваного, обвинуваченого, свідка на виклик без поважних на те причин або без відповідного повідомлення про причини свого неприбуття. Отже, безпосереднє повідомлення про причини неприбуття цілком прирівнюється за своїми юридичними наслідками до неприбуття без поважних причин. Однак треба зазначити, що застосування цього заходу є необхідним встановити, які певні причини неявки особи, передбачені у ст. 138 КПК України, при цьому, що зазначений перелік не є вичерпним, адже поважні причини можуть визначатися як такими і за рішенням уповноваженої особи, яка здійснює досудове розслідування.

Відповідний захід забезпечення кримінального провадження має свій чіткий порядок застосування та процесуального оформлення, проте дискусійним виступає питання щодо здійснення даної процесуальної дії без попереднього виклику особи, зокрема це стосується підозрюваного. Актуальними також є питання щодо затримання особи в порядку ст. 207, 208 КПК України, адже закон не дозволяє відповідним чином виносити клопотання про затримання особи з безпосередньою метою приводу для відповідного вирішення питання про застосування запобіжного заходу – тримання під вартою [3].

Привід являє собою певний важливий процесуальний інструмент забезпечення належної поведінки учасників кримінального провадження, а також відповідного зобов'язання їх виконувати свої обов'язки як під час досудового розслідування, так і під час здійснення судового розгляду. Також привід є певною кримінально-процесуальною правовідновлювальною санкцією для особи в разі її неявки за викликом без поважних на те причин, що безпосереднім чином повинно забезпечити ефективний та чіткий перебіг кримінального провадження, а також певним чином містити елемент державно-правового осуду та тимчасово обмежує свободу пересування особи.

Отже, можна зробити висновок, що привід як певний захід забезпечення кримінального провадження має свої специфічні умови, підстави, а також процесуальний порядок здійснення та відповідного оформлення під час здійснення досудового розслідування. Законодавче врегулювання здійснення приводу водночас з безпосередніми позитивними рисами, має також і певні недоліки, що потребують подальшого вдосконалення, а також відповідного дослідження в юридичній літературі.

1. Кримінальний процесуальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n1089>.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / відп. ред.: С. В. Ківалов, С. М. Міщенко, В. Ю. Захарченко. Харків : Одиссей, 2013. 1104 с.

3. Тертишник В. М. Кримінальний процес України. Особлива частина. Київ : Алерта, 2014. 420 с.

Єлизавета ПЕРЕСУНЬКО

студентка ННІ права
та інноваційної освіти

Науковий керівник:

Гліб БАРАБАШ

викладач кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В КОНТЕКСТІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Наша держава Україна перебуває на складному шляху захисту та збереження свого суверенітету та незалежності. Сьогодні в умовах агресії проти нашої держави особливого значення набуває питання механізму забезпечення національної безпеки незалежної України. Цей механізм може добре функціонувати та забезпечувати досягнення поставлених цілей лише за умови його належного регулювання.

Забезпечення національної безпеки будь-якої країни як систематична цілеспрямована діяльність державних органів і структур громадянського суспільства щодо подолання